

Panu:

1917

Muistan noita aikoja hyvin vähän. Koska minulla kuitenkin on aivan selviä muistoja 1918 vuoden alkupuolelta, pidän täysin mahdollisena, että eräät utuiset muistot liittyvät alkutalveen 1917—18. Mutta kertovathan kirjat, nykypäivinä myös radiot ja "teevet".

Pöydälläni on vuoden 1917 almanakka, Annotations-Almanak. Allakka on siis ruotsinkielinen, mitä ei tarvitse ihmetellä, vaikka toki suomenkielisiääkin oli yli tarpeen saatavissa, uskon. Suomeksi tätä kirjaa kuitenkin on pidetty. Valitettavasti merkinnät koskevat pääasiassa almanakan omistajan ammatinharjoittamista, valitettavasti sen tähden, että se muuten avaisi kiintoisan kuvakulman erään tuonaikaisen oululaisvirkamiehen yksityiselämään ja ajankohtaisiin asennoitumisiin. Hiukan yksityistäkin kirjanen sisältää, muutamia matkoja ja ainakin koko vuoden tulojen osalta täydellisen kassakirjan.

Tämän almanakan on tieteenkin julkaissut Helsingin yliopisto, siihen aikaan keisarillinen Aleksanterin Yliopisto, merkitty ruotsiksi lyhentäen: Kejs. Alex.—Univers. Kustantaja näyttää oleen Weilin & Göös. Suomi oli tuota almanakkaa painettaessa suuriruhtinaskunta, mutta kalenterin käytön päättymishetkellä

itsenäinen tasavalta. Nimilehtä seuraavalla aukeamalla on oikeanpuoleisella sivulla Den Ryska Kejsarliga familjen, alamaisten nöyrymmästä isoin kirjaimin, viimeinen sana tosin epäjohdonmukaisesti pienellä. Ja siinä he ovat, Heidän Keisarilliset Korkeutensa "på svenska": "H. M. NIKOLAI II ALEXANDROVITSCH, Kejsare och Självherskare"... suomeksi koko Venäjän itsevaltias, Puolan tsaari, Suomen suuriruhtinas jne., synt. 18. toukokuuta 1868, nousut valtaistuimelle 1. marraskuuta 1894. Hänen korkeaa puolisonsa, "Dess höga gemol":

H. M. Kejsarinnan ALEXANDRA FEODOROVNA, född Prinsessa av Hessen-Darmstadt den 6 Juni 1872." — Sitten seuraavat leskikeisarinna, synt. Tanskan prinsessa, kruununperillinen Alexei, suuriruhtinaita ja -ruhtinattaria, mm. surullisen kuuluisista surullisenkuuluisin Anastasia, Nikolajevna, syntynyt 18. kesäkuuta 1901, sekä viimeisenä prinsssi Pietari Oldenburgin herttua, syntynyt . . 1868.

Almanakka on almanakka, on ollut ja on. Vennään aikainen ruotsinkielinen almanakka sisältää luettelon markkinoista, toripäivistä ja eläinmarkkinoista, postin, postisäästöpankin ja lennättimen tietoja, rautatielaitoksen tiedotuksia sekä vieraat ra-

hayksiköt ja niiden kurssin. Katsootaanpa hieman, miltä maailma tuohon aikaan on näyttänyt suuriruhtinaanmaan asukkaana näkökulmasta.

Kirje Venäjälle on maksanut 7 (sota-aikana kuitenkin 10) kopeekkaa 15 g:lta, kirje ulkomailla (!) 10 kopeekkaa, kortti vastavasti 3 ja 6 kopeekkaa. Vasta luvun kolmannelle sivulle aletaan puhua penneistä ja markoista. Kotimainen kirje näyttää maksaneen 20 (25) p eli 7 (10) kopeekkaa eli siis saman kuin Venäjälle, postikortti 10 p eli 3 kop. Postipaketteja on voitu lähettää joko Ruotsin tai Venäjän kautta, mutta — maat olivat kyllä päinvastaisessa järjestyksessä. Sähkösanomasta on pitänyt maksaa 15 p sanalta kotimaassa (sanaa kotimaa ei tietenkään voitu käyttää), 7 kopeekkaa Eurooppaan ja koko Venäjälle, myös Aasian puoleiselle, 8 p Helsingistä Sveaborgiin eli Suomenlinnaan.

Entäpä matkustaminen! Valitettavasti en saa silmiini rautatien kilometritaksoja, kassakirjassa kuitenkin merkintä: junalippu Turkuun 33:15, mutta huomaa, että alin maksu 3. luokassa on ollut 40 p, tavarajunissa 30 p. Kouluaisille ja työmiehille on myyty alennuslippuja, ja monia muitakin erikoislippuja näyttää oleen. Makuuvaunulippujen hinnat ehkä kiinnostavat: 1 luokassa 12 mk, 2. luokassa 6 mk, 3:nnessa 2 mk, jolloin ensiksimmäin hintaan ovat sisällyneet vuodevaatteet ja pyheliina. samoin toisena mainittuun, kun taas 3. luokan lunastuk-

seen on sisällynyt huopa ja tyynty. Lipunmyynnin alkamisesta ja päättymisestä asemilla on tiet. tarkat määräykset. Myynti on päättynyt viisi minuuttia ennen junan lähtöä, ja virkailijalla näyttää olleen oikeus vaatia ostajalta tasarahaa, harvennettuna: jä m n a p e n n i n g a r .

Lähes ainoa ammattiin kuulumaton merkintä sisältää seuraavaa. Maaliskuun 13. päivänä almanakan omistaja on lähtenyt Piippolasta Oulua kohti veljensä sairaalla Lahja-nimisellä hevosella, pakkasta lähtöamuna 30 astetta. Yöksi ajomies on päättänyt Temmeksen Vitaliin. Kassakirjan puolelta ilmenee, että Lahjan hoito jatkui ehkä kauankin, koskapa tilinpitäjä huhtikuun 23. näyttää maksaneen eläinlääkäri Reinilälle 180 mk. Tienestejä ja kustannuksia voi jokainen vertailla omiin, vanhempiensa tai isovanhempiensa tuloihin, josta ei yleensä tiedä tai tietää vähän. Almanakkamme omistaja näyttää tuona itsenäistymisen vuonna ansainneen 15.606 mk 45 p. Tällä rahalla hän kuuluu hyvin elättäneen 8-henkiisen perheensä syöden arkinen yksinkertaista, mutta vahvaa ruokaa. Monina myöhemminä aikoina piti tällaisen virkamiehen kylä syödä margariinia, mikä kai ei kuulu korkeaan elintason, mutta tuohon aikaan kuuluu vielä kärsineen silloin tällöin pitää pieniä kalaaseja. Tiedän, että samalla investoitiin tulevaisuutta varten yhtä ja toista järkevän miehen järkevin tuumin. Kaikki piti maksaa vain omasta työstä tulleista markoista, markassa 4.499 g hienoa hopeaa.